KONU TÜRKİYE'DEKİ DOĞAL VE KÜLTÜREL SEMBOLLERİN MEKÂNLA İLİŞKİSİ

TÜRKİYE'DEKİ DOĞAL VE KÜLTÜREL SEMBOLLERİN MEKÂNLA İLİŞKİSİ

Bir mekâna ait doğal ve kültürel özellikler o mekânın tanınmasında büyük bir role sahiptir. Çanakkale ve İstanbul boğazları denince Türkiye'nin, fiyort denince Norveç'in, Pisa Kulesi denince İtalya'nın akla gelmesi bu mekânlar için bir sembol hâline gelen doğal veya kültürel yapıların insanlarda oluşturduğu algının bir sonucudur.

TÜRKİYE'DEKİ DOĞAL SEMBOLLERİN MEKÂNLA İLİŞKİSİ

Anadolu, doğal güzelliklerin son derece çeşitli olduğu bir coğrafyada yer alır. Ülkemizin çeşitli alanlarında bulunan şelaleler, kaplıcalar, göller ve diğer yer şekilleri yer aldıkları il ile özdeşleşmiştir.

Peribacaları, Nevşehir'in ününün ülke sınırları dışına çıkmasını sağlamış doğal bir oluşumdur.

Görsel: *Kapadokya'daki peribacaları Nevşehir için önemli doğal sembollerdendir.*

Volkanik bir dağ olan Erciyes Dağı, Kayseri ilinin popülerliğini artıran önemli bir doğal semboldür. Bolu'ya bağlı Yedigöller, tabiat güzelliğiyle ön plana çıkmaktadır. Bolu için doğal bir sembol olan yedigöller yörenin tanınması ve ekonomik girdisi için önemli bir katma değerdir.

Görsel: Erciyes Dağı, Kayseri için en önemli sembollerdendir.

Görsel: Nemrut Dağı Anıtsal Heykelleri Adıyaman

Karstik bir oluşum olan Pamukkale Travertenleri, Denizli ili için doğal bir semboldür. Türkiye'deki şelaleler de doğal semboller arasında gösterilebilir. Manavgat, Kurşunlu ve Düden şelalesi Antalya; Muradiye Şelalesi Van için doğal semboldür.

TÜRKİYE'DEKİ KÜLTÜREL SEMBOLLERİN MEKÂNLA İLİŞKİSİ

Türkiye, tarihî ve kültürel güzellikleriyle adeta bir açık hava müzesi konumundadır. Anadolu toprakları coğrafi konumu nedeniyle geçmiş çağlardan bu yana pek çok medeniyetin buluşma, kurulma ve gelişme sahası olmuştur. Bu nedenle birçok mimari yapı, sözlü ve yazılı eser günümüz toplumlarına miras kalmıştır. Ayasofya, Kız Kulesi, Topkapı Sarayı, Süleymaniye Camii ve Ortaköy Camii gibi tarihî yapılar İstanbul'un bir kültür şehri olarak tanınmasında ve markalaşmasında büyük bir öneme sahiptir.

Sümela Manastırı, kemençe, çay ve hamsi denince Trabzon ili akla gelir. Trabzon için bu değerler, önemli bir kültürel sembol olup her yıl yüzlerce ziyaretçi bu değerlerler için Trabzon'u ziyaret etmektedir.

Adıyaman'da bulunan 2.150 metre yüksekliğe sahip Nemrut Dağı, Komagene Kralı tarafından yapılmış olan anıtsal heykeller ile tanınır. Adıyaman için kültürel bir değer niteliğindeki Nemrut Dağı, özellikle gün doğumunu ve gün batımını izlemek için gelen turistler tarafından ziyaret edilir.

COĞRAFİ İŞARETLER

Coğrafi işaretler herhangi bir ülke, bölge ya da yöre gibi alanlara has ürünlerin yerelliğini koruyabilmek adına alınan yasal tedbirlerdir. Coğrafi işaretleme 1995 yılından bu yana Türk Patent Enstitüsü tarafından gerçekleştirilir. Türkiye'de günümüzde tescillenmiş 315 coğrafi işaret bulunurken yaklaşık 400 tane başvuru aşamasında olan coğrafi işaret vardır.

Coğrafi işaret kapsamına alınmış bir ürünün mutlaka en az bir özelliğinin sınırları belirlenmiş bir alandan alınmış olması gerekir. Coğrafi işaretleme sayesinde ürün ve üretici korunarak, millî değerleri temsil eden sembol ürünler gelecek nesillere aktarılır. Coğrafi işaretlere örnek olarak Afyon kaymağı, Antep baklavası, Bünyan el halısı verilebilir.

Coğrafi işaret uygulaması menşe adı ve mahreç işareti olarak ikiye ayrılır.

Menşe Adı: Tüm özellikleri belli bir yere ait olan ve o yer dışında başka bir yerde bulunmayan ürünlerdir. Örneğin Eskişehir'de çıkarılan lüle taşı Türkiye'de sadece Eskişehir'in bazı ilçelerinde yer alır.

Mahreç İşareti: Üretimi ve işlenmesi gibi süreçlerden en az birinin sınırları belirlenmiş bir alanda gerçekleştirildiği ürünlerdir. Mahreç işaretinde ürünün imali esnasında en az bir malzemenin belirlenen bölgeden temin edilmesi gerekir. Örneğin İnegöl köftesinin, Türkiye'nin her yerinde "İnegöl köfte" olarak etiketlenmesi zorunludur.

Geleneksel Ürün Adı

Menşe adı ve mahreç işareti kapsamına girmeyen ürünler geleneksel ürün adı kapsamına girer. Bir ürünün geleneksel ürün adı sınıflamasında olması için o ürünü tarif eden adların ilgili piyasada en az otuz yıl boyunca kullanılması gerekir. Lokum, pastırma ve baklava gibi ürünler bu tür ürünlere örnektir.

SORULAR

SORU 1:

I. Pamukkale
II. Efes Antik Kenti
III. Ürgüp Göreme
IV. Safranbolu Evleri
V. Ani Harabeleri

Yukarıdaki turizm alanlarından hangilerinde mekânın kayaç yapısının etkisi daha fazladır?

A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) III ve IV
E) IV ve V

Cevap: B

SORU 2:

Dünya Kültür Mirası listesinde yer alan, kral başları ve heykelleriyle tanınan, turizm faaliyetlerine katkıda bulunan Nemrut Dağı aşağıdaki illerimizden hangisinde yer alır?

A) Adıyaman
B) Afyonkarahisar
C) Edirne
D) Ağrı
E) Trabzon

Cevap: A

SORU 3:

Coğrafi işaretli ürünler, niteliklerini ve kalitelerini ait oldukları coğrafi çevrenin ortam özelliklerinden ve üretim yöntemlerindeki kültürel özelliklerden kazanırlar. Bu ürünler yörelerine ekonomik katkı sağlamanın yanında turizm potansiyeli de sunar.

Aşağıda verilenlerden hangisi coğrafi işaretli ürünlerden <u>değildir</u>?

A) Kayseri pastırması
B) Devrek bastonu
C) Afyon sucuğu
D) Muş lokumu
E) İzmit pişmaniyesi

Cevap: D

SORU 4

Aşağıda verilen şehirlerden hangisinin turizm potansiyeli üzerinde tarihi taş evlerin varlığından söz edilir?

A) Samsun
B) Mardin
C) Bingöl
D) Yozgat
E) Aydın

Cevap: B